

JŲ ŠVIESUS ATMINIMAS NEPAGLEMŽTAS TAMSOS

(Povilas Vitkauskas 1930 10 30 – 1991 11 13)

Ar gali būti žmogui baisesnė nelaimė už šviesos netektį? Kai, anot poeto A. Jonyno, gyvenimas slenka patamsy tarsi vagis ir sunku nuraminti tamsos išvargintą širdį ...

O Povilui Vitkauskui buvo lemta tokią dalią patirti ir reikėjo ištvirti. Kitaip – argi būtų įprasminta žmogaus būtis neilgoje skirto laiko atkarpoje?

Karo pamesti sprogmenys Ignalinos apylinkėse, kaip ir daug kur, tykojo aukų, ir pavojingas radinys trenkė vaiko rankoje, užtemdydamas tamsos pliūpsniu akis ir sąmonę. Regimas pasaulis išnyko, užsisklęsdamas Povilo atmintyje ir širdy.

Reikėjo mokytis, nepasiduoti negandai. Povilas Vitkauskas baigė Kauno aklųjų mokyklą, bet gabiam jaunuoliui tų žinių dar nepakako; rūpėjo rasti gyvenime savą vietą, peržengti neregystės barjerą. Ir jis drąsiai ryžosi siekti mokslo. Studijavo istoriją Vilniaus universitete, gavo istoriko diplomą. Trykštąs energija, dvasios optimizmu paremdamas kitus, dosniai dalijęsis nuoširdumu su studentais, kolegomis, su žmonėmis, kuriuos traukė Povilo žmogiškų jausmų ir proto jėga, jis siekė auklajam iki tol neįveikto aukščio. Jis dažnai matė ir gebėjo išvelgti giliau nei kiti matantys. 1971 m. pirmasis iš nereginių apgynė istorijos mokslų kandidato disertaciją, vėliau tapo docentu. Dešimtys knygų, leidinių, per 100 įvairių straipsnių ... Argi tai ne geriausias įrodymas, jog valia ir darbu žmogus gali pranokti savo likimą, jog nebūties tamsa bejege jį paglemžti iš mūsų atminties?

Visi, pažinoję Povilą Vitkauską ir jautę jo dvasinę šilumą, turbūt neginčys, jog jo gyvenimui apibūdinti tiktų šie žodžiai: "Aš noriu, kad žmonės, pažįstantys mane geriau už kitus, pasakytų, jog aš visuomet naikinau dagius ir vėl ir auginau gėles, kur, mano supratimu, jos galėjo augti" (A. Linkolnas).

Rytis Trimonis